

Zpráva o šetření ve věci výkonu veřejného opatrovnictví paní A. obcí X.

Kanceláři veřejného ochránce práv byl předán Ministerstvem vnitra podnět paní A. (dále také „stěžovatelka“) k přezkoumání postupu veřejného opatrovníka, obce X. V podnětu stěžovatelka poukazovala na množství pochybení ze strany opatrovníka, resp. starostky obce X., která vykonává opatrovnictví (dále také „opatrovnice“). Stěžovatelka souhlasila se zahájením šetření opatrovníka a na výzvu doplnila svůj podnět o další informace a dokumenty.

V rámci šetření, které zahájila má zástupkyně, a já ho od 1. července 2022 převzal, jsem se zaměřil na následující oblasti:

- Jednání opatrovnice jménem stěžovatelky
- Změna osoby pověřené opatrovnictvím
- Umožnění stěžovatelce nahlížet do opatrovnického spisu
- Doručování soudních obsílek opatrovníci
- Ochrana procesních práv v soudních řízeních
- Zastupování při jednání s finančním úřadem
- Snaha o umístění stěžovatelky do ústavního zařízení.

Stěžovatelka také poukazovala na nesrovnalosti ohledně hospodaření opatrovnice s jejím majetkem, konkrétně na „5 nejasných plateb.“ Vzhledem k tomu, že v této věci probíhá řízení u Okresního soudu v Třebíči a šetření Policie České republiky, dále jsem se touto oblastí nezabýval.

A. Shrnutí závěrů

Po provedení šetření jsem dospěl závěrům, že opatrovnice:

- **pochybila**, když opakovaně jednala jménem stěžovatelky v oblastech, ve kterých ji nezastupovala (viz C.1),
- **pochybila**, když nepodnikla žádné kroky ke změně osoby, která vykonává opatrovnictví u stěžovatelky (viz C.2),
- **nepochybila**, když neumožnila nahlédnout stěžovatelce do opatrovnického spisu (viz C.3),
- **nepochybila**, když stěžovatelce nepředala soudní obsílky adresované opatrovnici (viz C.4),
- **pochybila**, kdy se opakovaně dopouštěla neodůvodněných zásahů do procesních práv stěžovatelky (viz C.5),
- **pochybila**, když jednala jménem stěžovatelky a bez jejího vědomí s Finančním úřadem pro Kraj Vysočina, územním pracovištěm v Třebíči (dále také „FÚ“), ačkoliv k tomu nebyla soudem zmocněna (viz C.6),

- **pochybila**, když činila kroky k umístění stěžovatelky do ústavního zařízení v rozporu s jejím přáním a bez mapování jejich potřeb (viz C.7).

B. Skutková zjištění

Stěžovatelka byla omezena ve svéprávnosti rozsudkem Okresního soudu v Třebíči ze dne 2. 5. 2017. Tento rozsudek byl na základě odvolání stěžovatelky zrušen usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 30. 1. 2018. Okresní soud v Třebíči opět rozhodl o svéprávnosti stěžovatelky dne 19. 3. 2019. Stěžovatelka znovu podala odvolání, načež dne 13. 8. 2019 Krajský soud v Brně usnesením prvního stupně změnil tak, že stěžovatelka není způsobilá:

- činit právní jednání majetkové povahy převyšující hodnotu 3 500 Kč měsíčně včetně dispozice s nemovitým majetkem,
- uzavírat a vypovídat půjčky, úvěry a ručení včetně smluv o poskytování sociálních služeb,
- rozhodovat o vlastní léčbě a zdravotnických zásazích do tělesné integrity a
- vykonávat aktivní a pasivní volební právo.¹

Omezení svéprávnosti bylo stanoveno na dobu tří let od právní moci rozsudku a opatrovníkem byla ustanovena obec X. Proti rozhodnutí Krajského soudu v Brně podala stěžovatelka dovolání k Nejvyššímu soudu, to však bylo odmítnuto.²

B.1 Jednání opatrovnice jménem opatrované

Stěžovatelka v průběhu šetření projevovala nesouhlas s tím, jakým způsobem a v jakých oblastech za ní opatrovnice jedná. Uváděla, že za ni činí úkony majetkoprávní povahy bez jejího souhlasu, že za ni jedná s úřady a dalšími subjekty v oblastech, ve kterých není stěžovatelka omezena ve svéprávnosti.

Jak vyplynulo z vyjádření opatrovnice, ta někdy opravdu provádí jménem stěžovatelky i platby nižší než je hranice stanovena soudem (1 000 – 2 000 Kč). Například v roce 2019 přijala opatrovnice jménem stěžovatelky pachtovné ve výši 500 – 2 500 Kč v hotovosti, ačkoliv k tomuto úkonu byla stěžovatelka způsobilá.

Kromě toho opatrovnice v minulosti jednala za stěžovatelku také v oblastech, které nejsou vymezeny v rozhodnutí o omezení svéprávnosti stěžovatelky. V šetření jsem například zjistil, že opatrovnice v průběhu hospitalizace stěžovatelky v Psychiatrické nemocnici Jihlava udělila spolu se souhlasem s jejím převzetím do nemocnice také nesouhlas s tím, aby byla odesílána z nemocnice její korespondence. Opatrovnice taktéž jednala jménem stěžovatelky s finančním úřadem. Touto oblastí se zabývám v samostatné části (B.6).

B.2 Změna osoby pověřené k výkonu opatrovnictví

Z písemné komunikace stěžovatelky, ze zápisů opatrovnice i z místního šetření vyplynulo, že vztahy mezi stěžovatelkou a její opatrovníci jsou velice napjaté. Stěžovatelka opakovaně obviňuje opatrovnice z toho, že řádně nevykonává opatrovnictví, nehájí její práva, případně ji přímo a záměrně poškozují. Naopak opatrovnice si stěžuje na to, že ji stěžovatelka zatajuje důležité informace ohledně svého (zejména nemovitého) majetku nebo že záměrně neuvádí

1 Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 13. 8. 2019, č. j. 37 Co 123/2019-706.

2 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2020, č. j. 24 Cdo 3355/2020-1090.

pravdivé údaje ohledně svého majetku vůči soudům. V minulosti vzájemné konflikty také několikrát řešila Policie České republiky.

Situaci mělo vyřešit pověření jiné osoby výkonem opatrovnictví. Dne 19. 2. 2020 Zastupitelstvo obce X. na veřejném zasedání schválilo „uzavření pracovněprávního vztahu (DPP) se zastupitelkou obce B. na činnost opatrovníka občanky [...] obce omezené ve svéprávnosti.“³ K pověření této osoby však nakonec nedošlo. Dle sdělení opatrovnice byla B. ochotna ze začátku opatrovnictví převzít, avšak nakonec opatrovnice rozhodla o tom, že ji opatrovnictvím nepověří. Důvodem měla být jednak dlouhodobá pracovní neschopnost B. a také opakované spory budoucí opatrovnice se stěžovatelkou. Tato tvrzení opatrovnice se mi však nepodařilo ověřit. Ačkoliv u místního šetření opatrovnice souhlasila s tím, že předá na B. kontakt, nakonec k tomu ani na základě opakovaných výzev nedošlo.

Stěžovatelka dlouhodobě pobývá v Třebíči, tato informace je opatrovnici známa, dokonce na ni upozorňovala také soudy ve svých podáních. Nikdy však nepodala návrh na změnu opatrovníka, což v průběhu šetření odůvodňovala různě. Zmínila, že se domluvila s Okresním soudem v Třebíči, že o změnu nebude žádat, aby kvůli aktivitě opatrované (podávání odvolání apod.) nedošlo k navrácení její svéprávnosti ex lege.⁴ Také uvedla, že by bylo řízení o změně opatrovníka pro ni vysilující, nebo to, že chce zaměstnance města Třebíč „uchránit“ před stěžovatelkou. Nutno dodat, že návrh na změnu opatrovníka nepodala ani sama stěžovatelka. Na dotaz, proč se sama nesnaží o změnu opatrovníka, uvedla, že se domnívá, že by situace v Třebíči mohla být „ještě horší“.

B.3 Umožnění stěžovatelce nahlížet do opatrovnického spisu

Stěžovatelka se opakovaně domáhá nahlédnutí do různých dokumentů v opatrovnickém spisu, a to proto, že ji zřejmě není zasílána veškerá korespondence od soudů (viz část B.4) či FÚ (viz část B.6). Z opatrovnického spisu vyplynulo, že opatrovnice nevyhověla žádostem stěžovatelky o nahlížení do spisu dne 10. 2., 28. 2. a 18. 5. 2020.

B.4 Doručování soudních obsílek

Stěžovatelka namítala, že písemná komunikace ze strany soudů, u nichž je účastnicí řízení, je doručována pouze opatrovnici. Ta stěžovatelku dle jejích slov vůbec neinformuje, že zásilku dostala, případně činí kroky k zastavení těchto soudních řízení (viz část B.5). Opatrovnice naopak tvrdila, že soudy se stěžovatelkou komunikují přímo a soudní obsílky si zásadně přebírá stěžovatelka sama na poště. Tato informace vyplynula také z opatrovnického spisu, kde dle zápisu ze dne 3. 4. 2020 kontaktovala opatrovnice vedoucí pošty, která jí sdělila, že stěžovatelka si poštu přebírá až poslední den lhůty pro převzetí.

Jelikož informace podávané stěžovatelkou a opatrovnici se lišily, moje zástupkyně si vyžádala sdělení přímo od soudů, u kterých byla, nebo jsou vedena řízení týkající se stěžovatelky, tedy od Okresního soudu v Třebíči a Krajského soudu v Brně. Ze spisů, které zaslal Okresní soud v Třebíči,⁵ jsem zjistil, že tento soud do roku 2020 vždy zasílal obsílky také přímo stěžovatelce. Z přiložených dokladů o dodání („dodejky“) vyplynulo, že si stěžovatelka

3 Zápis je také dostupný online z: xxxx [stránky obce X.].

4 Dle ustanovení § 59 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

5 Jednalo se o spisy pod sp. zn. 6 C 319/2018, 10 P 33/2021, 8 Nc 21013/2015, 13 Nc 8088/2019, 23 Nc 8065/2020, 23 Nc 8014/2021 a 23 Nc 8016/2021.

tyto zásilky proti podpisu sama přebírala až na výjimky, kdy její podpis chybí.⁶ Ačkoliv jsem neměl k dispozici informace ze všech požadovaných spisů,⁷ lze se domnívat, že i v jiných řízeních postupoval Okresní soud v Třebíči obdobně. Dne 20. 10. 2020 navíc ustanovil soud stěžovatelce ve dvou věcech kolizního opatrovníka, Mgr. C.

Ze sdělení Krajského soudu v Brně naopak vyplývá, že soud v řízení sp. zn. 40 T 4/2019 listiny nedoručoval stěžovatelce, nýbrž pouze opatrovníkovi. To se mj. týkalo také obžaloby, vyznění poškozeného o hlavním líčení či rozsudku ve věci.

B.5 Ochrana procesních práv v soudních řízeních

Stěžovatelka dále namítala, že ji opatrovnice poškozuje při uplatňování jejich procesních práv v soudních řízeních.

Předně je nutno uvést, že stěžovatelka je účastnicí několika soudních řízení, která jsou často velice zdoluhavá a procesně složitá. Situaci navíc komplikuje fakt, že v některých řízeních soudy ustanovily stěžovatelce kolizního opatrovníka, Mgr. C., v jiných rozhodly o tom, že v souladu s § 23 občanského soudního řádu bude stěžovatelku zastupovat opatrovnice, ačkoliv stěžovatelka není omezena ve svéprávnosti při jednání se soudy; v dalších pak jednaly pouze s opatrovníci. Protože však není mým úkolem hodnotit postup soudů, dále jsem se soustředil pouze na to, jak opatrovnice postupovala v jednotlivých řízeních, jakož také na její celkový přístup k soudním řízením, kterých se účastní stěžovatelka. V mém hodnocení jsem pak vycházel zejména z informací, které byly součástí opatrovnického spisu.

B.6 Zastupování při jednání s finančním úřadem

Stěžovatelka upozorňovala také na to, že opatrovnice jedná jejím jménem a bez jejího vědomí s Finančním úřadem pro Kraj Vysočina, územním pracovištěm v Třebíči, ačkoliv dle rozsudku o omezení svéprávnosti není v této oblasti omezena, a ani ji v této oblasti nezastupuje opatrovník.

Jak jsem zjistil, opatrovnice skutečně v minulosti opakovaně jednala s FÚ v záležitostech týkajících se stěžovatelky. Například dne 18. 12. 2019 se uskutečnilo osobní jednání na FÚ týkající se odvolání podaného stěžovatelkou proti rozhodnutí o vyměření daně z nemovitosti za rok 2018. Jednání se účastnili zástupci FÚ a opatrovnice, stěžovatelka přítomna nebyla. Při jednání zástupce FÚ uvedl, že odvolání stěžovatelky trpí podstatnou vadou, a to, „že nebylo podáno a podepsáno opatrovníkem“. Při jednání byla opatrovnice seznámena také s jiným podáním stěžovatelky, které bylo vyhodnoceno jako žádost o nahlížení do spisu. Této žádosti FÚ nevyhověl, ačkoliv opatrovnici nahlížet do spisu umožnil. Opatrovnice při jednání uvedla, že se rozhodla vzít zpět předmětné odvolání stěžovatelky. **Na základě tohoto úkonu opatrovnice rozhodl FÚ dne 6. 1. 2020 o zastavení řízení o odvolání stěžovatelky.**

Dále dne 5. 2. 2020 opětovně jednala opatrovnice se zástupci FÚ ohledně daně z nemovitosti stěžovatelky, která se měla domáhat pomoci při vyplnění daňového přiznání a uplatnění osvobození od daně. Zástupce FÚ informoval opatrovnici o možnostech uplatnění osvobození od daně dle nové právní úpravy a předložil jí různá podání stěžovatelky.

⁶ V případě, že si zásilku „se zeleným pruhem“ adresát nepřevzme, je mu doručena přímo do schránky a nastává tzv. fikce doručení dle § 49 odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ Okresní soud v Třebíči mi k nahlédnutí nepředložil spisy, které se v době výzvy nacházely u Krajského soudu v Brně (sp. zn. 12 C 96/2020, 19 D 1254/2016 a 15 EXE 1148/2019) nebo u znalce (sp. zn. 12 C 159/2017).

Zástupce FÚ uvedl, že tato podání nemohou být projednána, jelikož nebyla podána a podepsaná opatrovníkem. **Opatrovnice uvedla, že nebude podání podepisovat.**

To se opakovalo u dalších jednání s FÚ, a to ve dnech 3. a 10. 6. 2020 kdy opatrovnice uvedla, že podání stěžovatelky podepisovat nebude, načež se zástupce FÚ vyjádřil, že na podání stěžovatelky „bude pohlížet jako na neúčinná, neboť nebyly odstraněny vady podání“.

Dne 1. 2. 2021 opatrovnice podala za stěžovatelku přiznání k dani z nemovitých věcí za daňové období roku 2021. Další doklady týkající se jednání opatrovnice s FÚ jsem neměl k dispozici.

B.7 Snaha o umístění stěžovatelky do ústavního zařízení

Nakonec, stěžovatelka namítala, že se ji opatrovnice snaží umístit do ústavního zařízení. To také v průběhu místního šetření potvrdila opatrovnice. Opatrovnice podala dle svých slov písemnou žádost opatrovnickému soudu o „nařízení ústavní léčby.“ Dle zápisu, který je součástí opatrovnického spisu, opatrovnici ústně sdělila pracovnice soudu (D.), že toto není v kompetenci opatrovnického soudu. Opatrovnice také podala žádost jménem stěžovatelky o umístění do Domova E.⁸ Tato žádost byla zamítnuta z důvodu, že stěžovatelka odmítla provedení sociálního šetření i samotný pobyt v tomto zařízení.

C. Právní hodnocení

C.1 Jednání opatrovnice jménem opatrované

Cílem institutu opatrovnictví je zajištění podpory člověku, který není způsobilý právně samostatně jednat. Rozsah oblastí, ve kterých jedná opatrovník za opatrovance, určuje soud ve svém rozhodnutí.⁹ Při jednání za opatrovance musí opatrovník sledovat ochranu jeho zájmů a naplňování jeho práv;¹⁰ má také povinnost vysvětlit mu srozumitelně povahu a následky rozhodnutí, které za něj činí.¹¹

K rozšíření zástupčích oprávnění opatrovníka může dojít pouze na základě vůle opatrovance (pokud by stěžovatelka udělila opatrovnici plnou moc k jednání) nebo rozhodnutím soudu. **Opatrovník sám nemůže rozhodnout o tom, že bude opatrovance zastupovat v oblastech, ve kterých nebyl ustanoven soudem nebo zmocněn opatrovancem.** Pokud tak činí, jednání zavazuje opatrovance pouze tehdy, pokud by jej opatrovanec dodatečně schválil. V opačném případě toto jednání zavazuje samotného opatrovníka.¹²

Stěžovatelka byla omezena ve svéprávnosti ve čtyřech oblastech, a to v právním jednání majetkové povahy převyšujícím hodnotu 3 500 Kč měsíčně včetně dispozice s nemovitým majetkem, v oblasti uzavírání půjček, úvěrů, ručení a smluv, v rozhodování o léčbě a zdravotnických zásazích do tělesné integrity a v oblasti volebního práva. Ačkoliv jí soud prvního stupně také omezil svéprávnost „při jednání s úředními institucemi a soudy“, dle posledního (pravomocného) usnesení Krajského soudu v Brně jí svéprávnost

8 Jedná se o domov se zvláštním režimem, jehož cílovou skupinou jsou podle webových stránek (xxx) „muži a ženy s chronickým duševním onemocněním od 19 let věku (bez omezení horní hranice věku) a osoby, které v důsledku biopsychosociálního nebo zdravotního postižení vyžadují ústavní péči, nikoliv však léčebnou péči v lůžkovém zdravotnickém zařízení“.

9 Ustanovení § 463 odst. 1 občanského zákoníku.

10 Ustanovení § 457 ve spojení s § 466 odst. 1 občanského zákoníku.

11 Ustanovení § 466 odst. 2 občanského zákoníku.

12 Ustanovení § 440 občanského zákoníku.

v této oblasti byla ponechána. Stejně jí zůstala svéprávnost ve všech dalších oblastech, ve kterých ji soud neomezil.

Jak jsem zjistil, opatrovnice opakovaně jednala jménem stěžovatelky nad rámec svých pravomocí. Činila za ni majetkoprávní úkony v hodnotě nižší, než byla hranice stanovené soudem (platby daní, přijetí pachtovného), rozhodla o zákazu zasílání korespondence stěžovatelky z Psychiatrické nemocnice Jihlava a jednala jejím jménem bez jejího vědomí s finančním úřadem (k tomu více část C.6) či soudy (část C.5). Stěžovatelka nikdy toto jednání opatrovnice neschválila. Naopak sama opakovaně zdůrazňovala, že si nepřeje, aby ji opatrovnice v oblastech, ve kterých není omezena ve svéprávnosti, zastupovala. Opatrovnice v tom i přesto pokračovala. Kromě toho, že postupovala v rozporu s rozhodnutím soudu o ustanovení opatrovníka, lze mít také pochybnosti ohledně účinnosti a právních následků těchto úkonů.

Musím konstatovat, že opatrovnice se v minulosti opakovaně dopouštěla pochybení, kdy jednala jménem stěžovatelky v oblastech, ve kterých stěžovatelku nezastupovala.

Nad rámec šetření bych také rád reagoval na některá vyjádření opatrovnice i stěžovatelky, která poukazují na nepochopení institutu omezení svéprávnosti a opatrovnictví.

V průběhu šetření opatrovnice opakovaně uváděla, že stěžovatelka jedná v oblastech, ve kterých jednat „nesmí.“ Jak však uvedla již moje předchůdkyně, „rozhodnutí o omezení svéprávnosti nezakazuje opatrovanci, aby s určitou částkou nakládal. Pouze deklaruje, že v této oblasti není schopen samostatně platně jednat.“¹³ **Pokud opatrovanec právně jedná v hodnotě nad soudně stanovenou částku, nedopouští se žádného pochybení, pouze to může mít za následek, že toto jednání bude neplatné.**¹⁴

Na druhou stranu, pokud je člověk omezen ve svéprávnosti v oblasti hospodaření s majetkem, opatrovník je oprávněn za něj provádět platby či jinak nakládat s financemi. **Navzdory tomu, co tvrdí stěžovatelka, k jednotlivým jednáním opatrovník nepotřebuje souhlas opatrovance.** Musí však vycházet z jeho přání.¹⁵ Této povinnosti se nemůže opatrovník zprostit pouze poukázáním na diagnózu opatrovance.¹⁶ Pokud nelze zjistit přání opatrovance a věc nesnese odkladu¹⁷ nebo pokud opatrovanci by při naplnění jeho přání hrozila nepřiměřená újma,¹⁸ může opatrovník také jednat sám, avšak vždy v zájmu opatrovance.

13 Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 2. 5. 2019, sp. zn. 6013/2017/VOP; dostupná z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/7038>.

14 Tamtéž.

15 Ustanovení § 467 občanského zákoníku.

16 Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 9. 5. 2019, sp. zn. 3308/2017/VOP; dostupné online z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/7010>.

17 Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 15. 5. 2018, sp. zn. 2539/2017/VOP; dostupná online z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/6658>.

18 Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 1. 2. 2017, sp. zn. 1959/2016/VOP; dostupné online z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/5756>.

C.2 Změna osoby pověřené k výkonu opatrovnictví

Opatrovník je člověku ustanoven s cílem ochrany zájmů a naplňování práv.¹⁹ Již v minulosti uvedli moji předchůdci, že ani skutečnost, že je spolupráce s opatrovancem obtížná, nezprošťuje to opatrovníka těchto zákonných povinností.²⁰ Naopak v případě konfliktů s opatrovancem je povinností opatrovníka tuto situaci aktivně řešit,²¹ tak aby zajistil, že výkon opatrovnictví i v praxi skýtá záruky pro efektivní ochranu práv a oprávněných zájmů opatrovance.²² Pokud opatrovník zůstává nečinný, jedná v rozporu se svými zákonnými povinnostmi, jakož také s principy, na kterých je institut opatrovnictví založen.²³ Jak uvedl Ústavní soud, „chce-li veřejná moc respektovat důstojnost člověka a autonomní projevy jeho osobnosti, nemůže postupovat protisměrně a autoritativně vynucovat vztah, který opatrovanec z opodstatněných důvodů nechce a s nímž nesouhlasí.“²⁴

Vztah opatrovnice a stěžovatelky je dlouhodobě špatný. Obě na sebe opakovaně podávají trestní oznámení. Animozita ze strany opatrovnice se navíc projevuje v jednáních, která jménem stěžovatelky činí. Podání, která stěžovatelka učiní samostatně, zpochybňuje nebo bere zpět (k tomu více viz část C.5).

Stěžovatelka se neustále dožaduje od soudů a úřadů, aby jí ustanovily jiného zástupce. V některých řízeních jejím návrhům Okresní soud v Třebíči také vyhověl a ustanovil jí kolizního opatrovníka (k tomu více v části C.5). Naopak **opatrovnice je v řešení konfliktů nečinná; nepodnikla žádné kroky k tomu, aby zajistila adekvátní ochranu práv stěžovatelky jako zranitelné osoby a aby zamezila možnému konfliktu zájmů.** Opatrovnice měla k dispozici dvě možnosti, ale nevyužila ani jednu z nich.

Za prvé, výkonem opatrovnictví mohl být pověřen jiný zaměstnanec úřadu. Dle informací poskytnutých stěžovatelkou i opatrovníci, měla být dle rozhodnutí zastupitelstva obce ze dne 19. 2. 2020 touto funkcí pověřena jiná zastupitelka obce – B. Z důvodů, které opatrovnice dostatečně v šetření nevysvětlila (resp. je nebylo možné ověřit), k tomu však nedošlo. Na tomto místě si dovoluji upozornit také na to, že obec X. v roce 2021 pobírala státní příspěvek na výkon činností státní správy v oblasti veřejného opatrovnictví ve výši 30 500 Kč za rok.²⁵ Ačkoliv nejde o nijak vysokou částku, mohla pokrýt alespoň částečně úvazek zaměstnance, který by byl schopen a ochoten opatrovnictví u stěžovatelky řádně vykonávat. Neobstojí tedy argument, že nebylo možné opatrovnictvím pověřit jinou osobu, než je sama starostka.

Kromě toho opatrovnice mohla požádat soud o změnu opatrovníka. Jak uvádím výše, opatrovníci je známo, že stěžovatelka fakticky pobývá v Třebíči, nikoliv v X. Ze zákona se výběr opatrovníka řídí bydlištěm opatrovance, tedy místem, které člověk považuje za svůj

19 Ustanovení § 457 občanského zákoníku.

20 Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 12. 7. 2019, sp. zn. 5643/2017/VOP; dostupné z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/7428>.

21 Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 2. 5. 2019, sp. zn. 6013/2017/VOP; dostupná z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/7038>.

22 Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2011, sp. zn. 21 Cdo 3871/2010.

23 Srov. § 457, 465 a 466 občanského zákoníku.

24 Nález Ústavního soudu ze dne 30. 9. 2013, sp. zn. III. ÚS 3333/11, odst. 3.

25 Dle dat od Ministerstva vnitra zveřejněných na webových stránkách <https://www.mvcr.cz/clanek/verejne-opatrovnictvi.aspx>.

skutečný, pevný a stálý domov, kde se skutečně zdržuje a má úmysl se zdržovat i nadále.²⁶ Konflikt mezi ní a stěžovatelkou tedy mohlo vyřešit podání návrhu na změnu opatrovníka – na ustanovení opatrovníkem město Třebíč. Na rozdíl od X. má město Třebíč bohaté zkušenosti s výkonem opatrovnictví, v současné době je opatrovníkem 24 osob²⁷ a má celé oddělení, které se zabývá výkonem opatrovnictví.²⁸ Při rozhodování o změně opatrovníka bude soud přihlížet k přáním a potřebám opatrovance a dbát na to, aby výběrem opatrovníka nezaložil nedůvěru opatrovance k opatrovníkovi.²⁹

To, že opatrovnice neučinila nic, co by mohlo napomocť zlepšení vztahu mezi ní a stěžovatelkou a zajistit efektivní ochranu stěžovatelky dle zákona, považuji za závažné porušení jejich povinností. **Domnívám se, že je nepřípustné, aby opatrovnice nadále vykonávala opatrovnictví u stěžovatelky, která k ní nechová žádnou důvěru a nesouhlasí s tím, aby ji zastupovala v jakýchkoliv jednáních.**

C.3 Umožnění stěžovatelce nahlížet do opatrovnického spisu

Povaha opatrovnického spisu byla v minulosti obsahem mnoha diskuzí. V loňském roce rozhodl Nejvyšší správní soud, že veřejné opatrovnictví je výkonem tzv. nevrchnostenské správy.³⁰ Pro nahlížení do opatrovnického spisu se tedy nepoužijí pravidla obsažená ve správním řádu.³¹

Na sběr a uchování osobních údajů opatrovance se však vztahuje obecná zákonná ochrana osobnosti a osobních údajů.³² Opatrovník, který vede opatrovnický spis, je správcem osobních údajů opatrovance.³³ Tyto údaje získává buď od samotného opatrovance, nebo od dalších osob, například od lékařů, úřadů či soudů. Často se jedná o údaje citlivé povahy, vztahující se ke zdravotnímu stavu opatrovance, jeho majetku či rodinným poměrům. Při sběru a zpracování těchto údajů by měl opatrovník vždy postupovat transparentně³⁴ a s ohledem k dalším, zákonem stanoveným povinnostem.

Opatrovanec má právo požádat o kopii údajů, které jsou o něm sbírány.³⁵ **Nicméně žádný zákon neukládá opatrovníkovi povinnost umožnit opatrovanci také nahlížet do opatrovnického spisu. V tomto ohledu tedy nemohu konstatovat pochybení opatrovnice.**

26 Ustanovení § 471 odst. 3 ve spojení s § 80 občanského zákoníku, viz také DOBROVOLNÁ, Eva. § 471 [Rozhodování o jmenování opatrovníka]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1441, marg. č. 19.

27 Dle dat od Ministerstva vnitra zveřejněných na webových stránkách <https://www.mvcr.cz/clanek/verejne-opatrovnictvi.aspx>.

28 Podle informací z webových stránek města Třebíč se problematikou opatrovnictví zabývá oddělení sociální péče (<https://www.trebic.cz/oddeleni-socialni-pece/os-1047>), které má 7 zaměstnankyň.

29 Ustanovení § 62 občanského zákoníku.

30 Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 5. 2021, sp. zn. Komp 3/2018.

31 Ustanovení § 38 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

32 Zejména je o úpravu v občanském zákoníku, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679, ze dne 27. dubna 2016, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (dále také „GDPR“), a zákoně č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů.

33 Ve smyslu článku 4 GDPR a § 5 zákona o zpracování osobních údajů.

34 Článek 5 odst. 1 písm. a) GDPR.

35 Článek 15 odst. 3 GDPR.

Je však nutno zdůraznit, že dle právní úpravy opatrovanec není pouze pasivním adresátem péče a ochrany, ale má právo aktivně participovat na rozhodnutích, která se ho týkají.³⁶ K tomu je potřebné, aby měl přehled o tom, které úkony opatrovník za něj činí, s kým jeho jménem jedná a jak nakládá s jeho majetkem. Navíc úkoly opatrovníka jsou v této oblasti ještě širší – měl by také opatrovanci vysvětlit obsah jednotlivých listin a sdělit mu, jaké následky jednotlivá jednání pro něj budou mít.³⁷ Tyto informace pak musí v případě potřeby poskytnout i opakovaně. Lidé, kterým byl ustanoven opatrovník, mohou mít totiž s ohledem na svůj zdravotní stav nebo postižení potíže předávané informace vnímat nebo udržet. Proto zde apeluji na opatrovnici, aby v budoucnu nekladla stěžovateli zbytečné překážky v přístupu k informacím o její osobě.

Na druhou stranu také upozorňuji na to, že opatrovník může odepřít opatrovanci přístup k části informací, a to tehdy, kdy by poskytnutí informací mohlo ohrozit práva či zájmy jiných osob.³⁸ Nadto si opatrovník může účtovat přiměřený poplatek za poskytnutí kopií informací, a to v případě, že opakované žádosti pro něj představují nepřiměřenou zátěž.³⁹

C.4 Doručování soudních obsílek

Doručování rozhodnutí a dalších písemností týkajících se soudního řízení je povinností soudu. Komu soud doručuje, stanoví zákon. Pokud je to vhodné, může navíc soud rozhodnout o tom, že doručí rozhodnutí také dalším osobám. Účastníkovi, který je procesně způsobilý (tedy nebyl omezen ve způsobilosti samostatně právně jednat před soudem) a nemá zástupce, soud zpravidla doručuje přímo. Pokud si účastník zvolí zmocněnce nebo advokáta, soud doručuje pouze tomuto zástupci.⁴⁰ Výjimky z tohoto pravidla jsou stanoveny zákonem. Ačkoliv je účastník zastoupen, tak se mu doručuje přímo vždy předvolání k výslechu nebo další písemnosti, ze kterých vyplývá, že má v řízení něco osobně vykonat.⁴¹ V odůvodněných případech může soud navíc rozhodnout, že bude doručovat jak účastníkovi, tak jeho zástupci.⁴²

Jak jsem zjistil, až do doby, než byl stěžovatelce soudem ustanoven kolizní opatrovník Mgr. C., soudy většinou postupovaly dle výše zmíněných pravidel a doručovaly přímo jí. V řízení o exekuci – vymožení nepeněžitěho plnění (sp. zn. 15 EXE 1148/2019) Okresní soud v Třebíči pak výslovně rozhodl, že musí být v řízení zastoupena svým opatrovníkem (k tomu viz část B.5.5). Takový postup je možný v případě, že je účastníkem člověk, který není plně svéprávný.⁴³ Za této situace však soud doručuje jak účastníkovi, tak jeho opatrovníkovi.⁴⁴ Jediný případ, kdy jsem zjistila, že stěžovatelce soud nedoručoval přímo, bylo trestní řízení vedené u Krajského soudu v Brně, ve kterém vystupovala stěžovatelka jako poškozená

36 Viz Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 4. 9. 2018, sp.zn. 373/2017/VOP; dostupné z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/6662>; srov. také článek 12 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením.

37 Ustanovení § 466 odst. 2 občanského zákoníku.

38 Článek 15 odst. 4 GDPR ve spojení s § 28 odst. 2 písm. d) zákona o zpracování osobních údajů.

39 Článek 15 odst. 3 GDPR.

40 Ustanovení § 50b zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, obdobně také v trestním řízení viz § 63 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

41 Ustanovení § 50b odst. 4 písm. a) občanského soudního řádu.

42 Ustanovení § 50b odst. 4 písm. e) občanského soudního řádu.

43 Ustanovení § 23 občanského soudního řádu.

44 Ustanovení § 50b odst. 4 písm. b) občanského soudního řádu.

(sp. zn. 40 T 4/2019). Jak jsem však zjistil z opatrovnického spisu, vyzrozumění, které v tomto řízení obdržela opatrovnice od soudu, bylo stěžovatelce osobně předáno.

Na úvod musím předestřít, že mi nepřísluší hodnotit postup soudů v řízeních týkajících se stěžovatelky. Proto se soustředím pouze na to, jaké jsou povinnosti opatrovníka s ohledem na doručování, resp. informování opatrovnice o doručení dokumentů od soudu, a zda v tomto ohledu došlo ze strany opatrovnice k pochybení.

Zákon nestanovuje povinnost opatrovníkovi přeposílat opatrovanci korespondenci od soudů adresovanou přímo opatrovníkovi. Fakt, že to opatrovnice nečinila, tak sám o sobě nelze považovat za pochybení. Stěžovatelka není omezena ve svéprávnosti při jednání se soudy; opatrovnice si navíc také sama ověřovala u pošty stěžovatelky, zda si korespondenci vyzvedává. Mám za to, že opatrovnice mohla důvodně předpokládat, že soud doručuje dokumenty přímo stěžovatelce a že tato je má k dispozici. Pokud se stěžovatelka domnívá, že jí nebyly řádně doručeny dokumenty ze soudních řízení, může případně tyto námitky uplatnit v soudních řízeních.

C.5 Ochrana procesních práv v soudních řízeních

Postavením opatrovníka při ochraně procesních práv opatrovnice se moji předchůdci v minulosti několikrát zabývali. Pokud opatrovanec v soudních řízeních jedná sám, měl by mu opatrovník poskytovat podporu v naplňování jeho práv. Tato podpora by měla vycházet především z přání opatrovnice.⁴⁵ Opatrovník mu může například pomoci sepsat podání v řádné formě, zprostředkovat zastoupení advokátem⁴⁶ či dohlédnout na to, že opatrovanec využije dostupné opravné prostředky.⁴⁷

Pokud opatrovník opatrovnice v řízení také zastupuje, ať již na základě rozhodnutí o omezení svéprávnosti, či rozhodnutí soudu o zastoupení v konkrétním soudním řízení,⁴⁸ musí postupovat se stejnou péčí jako kterýkoliv jiný zástupce.⁴⁹ Musí vždy brát ohled na přání opatrovnice a chránit jeho zájmy. **Zasáhnout do procesních práv opatrovnice může opatrovník jen výjimečně, a to tehdy, když by opatrovanci hrozila konkrétní závažná újma.** Například by šlo o zjevně neúspěšné vymáhání práva nebo by opatrovanci hrozilo, že bude platit vysoké náklady řízení.

Stěžovatelka upozorňovala na to, že opatrovnice zasáhla do jejich práv v šesti soudních řízeních. **Ve dvou z nich jsem z předložených důkazů nezjistil žádné pochybení ze strany opatrovnice.** V prvním řízení, které se týkalo žaloby na prodej bytové jednotky stěžovatelky,⁵⁰ byla stěžovatelka od 15. 9. 2020 na základě rozhodnutí Okresního soudu v Třebíči zastoupena kolizním opatrovníkem Mgr. C. Nezjistil jsem, že by ani před tímto datem opatrovnice do řízení jakkoliv zasahovala. Druhá věc se týkala trestního řízení, ve kterém vystupovala stěžovatelka jako poškozená.⁵¹ Jak jsem zjistil, soud v tomto řízení

45 Ustanovení § 467 odst. 1 občanského zákoníku.

46 Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 4. 9. 2018, sp. zn. 3308/2017/VOP; dostupná online z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/6936>.

47 Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 15. 5. 2018, sp. zn. 2539/2017/VOP; dostupná z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/6658>.

48 Dle § 23 občanského soudního řádu.

49 Ustanovení § 31 občanského soudního řádu ve spojení s § 457 a 467 občanského zákoníku.

50 Řízení vedené u Okresního soudu v Třebíči pod sp. zn. 12 C 96/2020.

51 Řízení vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 40 T 4/2019 a u Vrchního soudu v Olomouci pod sp. zn. 4 To 23/2021.

doručoval pouze opatrovnici (viz C.4); to však opatrovnice nemohla vědět. Navíc, na žádost stěžovatelky jí opatrovnice předala kopii předmětných dokumentů, včetně poučení o uplatnění náhrady škody. Nic jí tedy nebránilo v tom, aby před hlavním líčením svůj nárok uplatnila, což také učinila.

Na druhou stranu, v ostatních čtyřech řízeních jsem zjistil závažná pochybení, kdy opatrovnice nepostupovala v souladu se svými zákonnými povinnostmi. Naopak byla v řízení buď nečinná, nebo jménem stěžovatelky a bez jejího vědomí uznala nároky protistran, vzala zpět její návrhy či se vzdala jejím jménem práva na odvolání. Pokud jí to bylo umožněno, aktivně se snažila zastavit řízení, která iniciovala stěžovatelka. **Opatrovnice neprokázala, že by tak činila proto, aby zabránila konkrétní újmě na straně stěžovatelky, ani že by její jednání bylo vedeno snahou o ochranu jejich zájmů. Konkrétní pochybení popisují detailněji níže.**

C.5.1 Řízení o svéprávnosti stěžovatelky⁵²

Stěžovatelka podala dne 1. 11. 2019 v zastoupení své opatrovnice pro řízení (JUDr. F.) dovolání k Nejvyššímu soudu. Dne 10. 12. 2019 vyzval Okresní soud v Třebíči stěžovatelku k zaplacení soudního poplatku za dovolání, ta dne 23. 12. 2019 požádala o osvobození od soudního poplatku a o ustanovení zástupce pro řízení JUDr. F. Dne 3. 1. 2020 rozhodl Okresní soud v Třebíči o osvobození od soudního poplatku pro dovolací řízení v plné výši. V usnesení označil opatrovnici za zástupkyni stěžovatelky, spolu s opatrovnicí pro řízení, JUDr. F. **Proti tomuto rozhodnutí podala opatrovnice dne 15. 1. 2020 odvolání**, bez toho, aby tento krok se stěžovatelkou jakkoliv konzultovala. V něm namítla, že stěžovatelka v řízení neuvédla pravdivé údaje ohledně svých majetkových poměrů a neměla být od povinnosti zaplatit poplatek osvobozena. Odvolání opatrovnice bylo Krajským soudem v Brně odmítnuto.

C.5.2 Řízení o žalobě na určení neplatnosti darovací smlouvy⁵³

Řízení bylo zahájeno žalobou podanou příbuznými na stěžovatelku. Dne 29. 10. 2019 zaslala **opatrovnice Okresnímu soudu v Třebíči dopis, ve kterém uvedla, že „souhlasí se soudní žalobou o určení neplatnosti darovací smlouvy.“** Opětovaně tak učinila, aniž by zjistila přání stěžovatelky, nebo by svůj krok odůvodnila ochranou jejích zájmů. Dne 12. 3. 2020 soud ustanovil stěžovatelce v tomto řízení kolizního opatrovníka Mgr. C., po tomto datu ji nadále opatrovnice nezastupovala.

C.5.3 Řízení o žalobě na zdržení se jednání⁵⁴

Řízení bylo zahájeno Společenstvím vlastníků jednotek v domě, ve kterém stěžovatelka bydlí (dále také „SVJ“). Žalobce (SVJ) požadoval „zdržení se veškerého jednání, které způsobuje zápach, množení hmyzu a hlodavců pronikající do bytové jednotky“. V tomto řízení bylo Okresním soudem v Třebíči dne 19. 3. 2019 nařízeno předběžné opatření – povinnost, aby stěžovatelka umožnila vstup do bytu SVJ za účelem revize plynu a aby umožnila provedení revize odpadu a deratizace.

⁵² Řízení vedené u Okresního soudu v Třebíči pod sp. zn. 8 Nc 21013/2015 (a další), resp. u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 37 Co 312/2017 (a další) a Nejvyššího soudu pod sp. zn. č. j. 24 Cdo 3355/2020.

⁵³ Řízení vedené u Okresního soudu v Třebíči pod sp. zn. 12 C 159/2017.

⁵⁴ Řízení vedené u Okresního soudu v Třebíči pod sp. zn. 6 C 319/2018 a další podání vedené pod sp. zn. 23 Nc 8014/2021 a 23 Nc 8016/2021.

Ve dnech 5. 9. a opětovně 25. 9. 2019 vyzval Okresní soud v Třebíči opatrovníka, aby se vyjádřil k tomu, zda bude stěžovatelku v řízení zastupovat, případně zda opatrovník zmocní k zastupování stěžovatelky advokáta. Ke zmocnění advokáta nedošlo. Dne 1. 11. 2019 se konalo jednání ve věci, dle protokolu z jednání nebyla stěžovatelka jednání přítomna, a **opatrovnice, která na něm zastupovala stěžovatelku, uznala nárok žaloby v plné výši**. Soud vydal na jednání rozsudek pro zmeškání, kromě předmětu řízení – zdržení se jednání, soud nařídil stěžovatelce také uhradit náklady řízení. **Opatrovnice se také přímo na jednání vzdala jménem stěžovatelky práva na odvolání, opětovně bez toho, aby tento krok s ní konzultovala**. Další podání stěžovatelky v této věci soud odmítl z důvodu, že věc byla již pravomocně rozhodnuta. Rozhodnutí nabylo právní moci dne 27. 11. 2019.

C.5.4 Řízení o exekuci – vymožení nepeněžitého plnění⁵⁵

V řízení o exekuci se SVJ jako oprávněný domáhal splnění povinností, které byly uloženy stěžovatelce v předběžném opatření v řízení o žalobě na zdržení se jednání. Dne 10. 6. 2019 Okresní soud v Třebíči rozhodl o nařízení exekuce – vymožení nepeněžního plnění.

V tomto řízení soud rozhodoval o několika návrzích stěžovatelky. Dne 1. 10. 2019 podala návrh na zastavení a odklad provedení exekuce spojený s návrhem na ustanovení advokáta a osvobození od nákladů řízení a soudních poplatků. **K návrhu stěžovatelky zaslala opatrovnice dne 29. 10. 2019 soudu nesouhlasné vyjádření**. Návrh stěžovatelky na zastavení a odklad provedení exekuce byl dne 25. 2. 2020 usnesením Okresního soudu v Třebíči zamítnut. Proti tomuto rozhodnutí se stěžovatelka odvolala, Krajský soud v Brně pak dne 16. 4. 2020 rozhodnutí soudu prvního stupně zrušil z důvodu, že se soud nezabýval žádostí stěžovatelky o ustanovení advokáta a že stěžovatelka nebyla v řízení řádně zastoupena. Dne 20. 8. 2020 vydal Okresní soud v Třebíči usnesení o zamítnutí žádosti stěžovatelky o ustanovení zástupce z řad advokátů a o osvobození od soudních poplatků. **V tomto usnesení také rozhodl o tom, že stěžovatelka musí být v řízení dále zastoupena svým hmotněprávním opatrovníkem.**⁵⁶ Dne 4. 11. 2020 toto rozhodnutí potvrdil Krajský soud v Brně.

Ačkoliv soud rozhodl o návrhu na ustanovení advokáta, řízení o zastavení a odložení exekuce nadále běželo. Dne 19. 12. 2020 stěžovatelka opět požádala Okresní soud v Třebíči o přiznání osvobození od soudních poplatků. Následně soud vyzval opatrovnici k vyjádření k původnímu návrhu na zastavení a odložení exekuce. Opatrovnice dne 15. 2. 2021 uvedla, že **nesouhlasí s návrhem na odklad a zastavení provedení exekuce**. Po obdržení vyjádření opatrovníka soud zastavil řízení o přiznání osvobození od soudních poplatků a také samotné řízení o zastavení exekuce usnesením ze dne 24. 2. 2021 s odkazem na nedostatek podmínek řízení.⁵⁷

Proti výše uvedenému rozhodnutí se stěžovatelka odvolala, načež Krajský soud v Brně vyzval dne 21. 6. 2021 opatrovníka, aby se vyjádřil k podanému odvolání. Dne 31. 8. 2021 rozhodl Krajský soud v Brně zřejmě také o zastavení řízení.⁵⁸ Dne 10. 11. 2021 nabylo rozhodnutí právní moci.

55 Řízení vedené u Okresního soudu v Brně pod sp. zn. 15 EXE 1148/2019, resp. u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 54 Co 109/2020 a 72 Co 245/2020 a 54 Co 137/2021.

56 Ve smyslu § 23 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu.

57 Dle § 104 odst. 1 občanského soudního řádu.

58 V systému <https://infosoud.justice.cz> je pouze dostupná informace, že byl opravný prostředek vyřízen „jiným způsobem“.

C.6 Zastupování při jednání s finančním úřadem

Opatrovník zastupuje opatrovance při jednání s úřady, pokud je ten v této oblasti omezen ve svéprávnosti, resp. pokud opatrovníka k zastupování pověřil soud v rozhodnutí o ustanovení opatrovníkem. Tak jako každý jiný zástupce, pokud opatrovník jedná v oblastech, ve kterých není oprávněn zastupovat opatrovance, zavazuje právní jednání jeho samotného, ledaže jej opatrovanec následně schválí.⁵⁹ Navíc opatrovník nemůže za opatrovance jednat, pokud jsou jejich zájmy v rozporu.⁶⁰ Pokud osoba, se kterou opatrovník jednal, o tomto rozporu věděla, nebo musela-li o něm vědět, může se toho opatrovanec dovolat.⁶¹

Ve správním řízení nemá člověk omezený ve svéprávnosti procesní způsobilost v rozsahu tohoto omezení,⁶² v těchto oblastech jej zastupuje opatrovník.⁶³ Naopak v oblastech, ve kterých není omezen, jedná sám, ledaže si zvolí zmocněnce,⁶⁴ nebo mu správní orgán na základě odborného lékařského posudku ustanoví opatrovníka.⁶⁵

Z informací, které jsem měl k dispozici, jsem nezjistil, že by stěžovatelce FÚ ustanovil opatrovníka pro řízení o dani dle výše zmíněných ustanovení správního řádu. Stěžovatelka není omezena v procesní způsobilosti při jednání s úřady a ani mi není známo, že by zmocnila jinou osobu k zastupování v řízení týkajícím se dani z nemovitosti. Přesto však FÚ jednal bez jejího vědomí s její opatrovníci; v některých případech navíc nepřijal její podání či dokonce zastavil řízení, když opatrovnice vzala zpět její odvolání. **Proto jsem se rozhodl postup FÚ prověřit v samostatném šetření.**

Na druhou stranu, domnívám se, že také zde došlo k pochybení ze strany opatrovnice. Při jednání s FÚ opatrovnice zjevně překročila své kompetence, svěřené jí soudním rozhodnutím a zákonem. Nevím, zda měl FÚ dostatek informací ohledně míry omezení svéprávnosti stěžovatelky. **Bylo však povinností opatrovnice, aby jej informovala, že stěžovatelka je způsobilá právně jednat v dané věci.** Nejenže opatrovnice jedнала s FÚ jménem stěžovatelky, svůj postup s ní vůbec nekonzultovala, a navíc také jedнала v rozporu s jejími přáními. Kromě toho, že jedнала nad rámec svých kompetencí, se navíc také dopustila porušení svých zákonných povinností.⁶⁶

C.7 Snaha o umístění stěžovatelky do ústavního zařízení

Umístění člověka proti jeho vůli do ústavního zařízení zdravotních nebo sociálních služeb je zásahem do jeho práva na osobní svobodu. Podmínky pro takový zásah jsou stanoveny zákonem;⁶⁷ o tom, zda tyto podmínky byly naplněny, pak vždy rozhoduje soud.⁶⁸

59 Ustanovení § 440 odst. 2 občanského zákoníku.

60 Ustanovení § 437 odst. 1 občanského zákoníku.

61 Ustanovení § 437 odst. 2 občanského zákoníku.

62 Ustanovení § 29 odst. 2 správního řádu.

63 Ustanovení § 32 odst. 1 správního řádu.

64 Ustanovení § 33 a násl. správního řádu.

65 Ustanovení § 32 odst. 2 písm. g) správního řádu.

66 Dle § 466 občanského zákoníku.

67 Ustanovení § 91a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, resp. § 38 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů.

68 Ustanovení § 66–84b zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

K postupu opatrovníka při uzavírání smlouvy o pobytových sociálních službách jménem opatrovance se v minulosti několikrát vyjadřovali moji předchůdci. Sdílím jejich názor, že opatrovanec má právo na život v přirozeném sociálním prostředí.⁶⁹ Pokud opatrovanec potřebuje zdravotní či sociální péči, měl by se opatrovník přednostně snažit zajistit je pomocí ambulantních nebo terénních služeb. Samozřejmostí je, že by to měl činit ve spolupráci s opatrovancem.⁷⁰ Rozhodnout o umístění opatrovance do ústavního zařízení může opatrovník pouze tehdy, je-li zjevné, že opatrovanec není schopen žít s pomocí a podporou poskytovanými v méně omezujícím prostředí.⁷¹ Opatrovník musí vždy důkladně zvážit, zda je takový krok v souladu s přáním a zájmem opatrovance, jaké bude mít pro něj důsledky, a také nést odpovědnost za případnou újmu, která opatrovanci jeho rozhodnutím vznikne.⁷²

Když se opatrovnice obracela na soud či poskytovatele sociálních služeb ve snaze umístit stěžovatelku do ústavního zařízení, nepostupovala v souladu s jejími přáními, naopak, činila tak bez jejího vědomí. **V šetření neprokázala, že by její kroky byly vedené úsilím o zlepšení zdravotního stavu či zajištění potřeb stěžovatelky. Opatrovnice nemapovala potřeby stěžovatelky ani neuvedla, proč by její setrvání v domácím prostředí pro ni nebylo vhodné.** Navíc, pokud by stěžovatelka potřebovala podporu, mohla opatrovnice navrhnout stěžovatelce využití terénních či ambulantních sociálních služeb. Jelikož žádosti opatrovnice byly zamítnuté, k žádné újmě nakonec u stěžovatelky nedošlo. Nicméně i zde konstatuji pochybení, a to zejména s ohledem na možné budoucí kroky, které by opatrovnice v této sféře chtěla činit.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám starostce obce X. a podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv ji žádám, aby se ve lhůtě 90 dnů od jejího doručení vyjádřila ke zjištěným pochybením a informovala mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje moje dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu zasílám rovněž stěžovatelce.

Brno 29. srpna 2022

JUDr. Stanislav Křeček v. r.
veřejný ochránce práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)

69 Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 18. 12. 2013, sp. zn. 7402/2013/VOP; dostupná online z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/1098>.

70 Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 15. 6. 2015, sp. zn. 576/2015/VOP; dostupná online z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/4712>.

71 Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 3. 7. 2014, sp. zn. 1037/2014/VOP; dostupná online z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/2092>.

72 Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 6. 9. 2018, sp. zn. 2539/2017/VOP; dostupné online z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/6664>.